

CEM AĞ

cemagcem@gmail.com

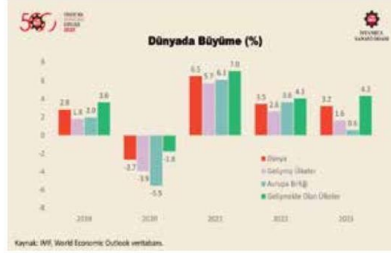

ISO 500 üzerine değerlendirmeler (1)

Kıymetli okurlar, pek tabii ki ekonomik göstergeler her dönem çok önemli olmakla beraber grafiksel anlamda karşılaştırmalı göstergeler daha önemli bilgiler ve yorumlamalar içermektedir. Ülkemizdeki en önemli ekonomik gösterge raporlarından birisi de İstanbul Sanayi Odası tarafından bu yıl 56'ncısı yayımlanan ISO 500 Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu raporudur.

Rapor içeriğindeki bir takım bilgi ve tabloları sizler için özetlemeye çalıştık. Her ne kadar ilgili rapor en büyük rakamlara sahip şirketler üzerinden hazırlanmış olsa da genel ekonominin ve piyasanın özetini çıkarmaktadır.

Rapor üzerindeki en önemli göstergelerden biri dünyada, Euro bölgesinde, gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelerdeki büyüme rakamlarının karşılaştırılmasıdır.

Görülmektedir ki pandemiyle birlikte ortaya çıkan ekonomik daralmanın giderildiği ama büyüme oranlarının stabil şekilde seyretmektedir.

Meseleye ülkemiz açısından baktığımızda ise, 2021 yılından sonra büyüme kalitemiz düştüğü görülmektedir.

GSYH içindeki büyüme payına sanayi büyümesinin karşılaştırılmasında ülke ekonomimizin 2022 ve 2023 yıllarında sanayi dışı faktör ve sektörlerle büyüdüğü görülmektedir.

Rapor içeriği seçilmiş temel göstergelere bakıldığında özellikle kur etkisi ile artan cirolara rağmen finansman maliyetlerinin 2023 hesap döneminde gösterdiği artış genel piyasa şartları açısından özellikle fiyatla rekabet eden ihracatçılarımız için önemli bir maliyet baskısı oluşturmaktadır.

Gösterge	2021		2022		2023		Değişim (%)		
	Tutar (Milyon TL)	Kur Sırası (Oran %)	Tutar (Milyon TL)	Kur Sırası (Oran %)	Tutar (Milyon TL)	Kur Sırası (Oran %)			
Devletler Arası (Harc)	2.568.253	88,5	4.684.898	93,8	6.374.723	95,0	71,8	128,0	42,1
Faaliyet Karı (Zarar)	343.939	14,8	671.547	12,9	807.338	12,5	129,4	96,3	38,7
Finansman Giderleri	208.802	9,2	277.123	5,3	183.570	2,7	235,2	92,8	92,8
Yatırımların Net Değişimi (Yatırım)	405.287	17,5	807.747	15,4	1.179.004	17,7	118,7	99,3	43,5
Dönem Karı (Zarar) (Yük.)	229.446	9,5	405.428	7,8	645.028	9,8	277,2	121,2	71,8

Devamı haftaya...

Yazının tüm yazılarını okumak için karekodu okutunuz

► **MARUF BUZCUGİL**

TÜİK Başkanı
neden kendi verileriyle
konuşmuyor? /06

TÜİK Başkanı neden kendi verileriyle konuşmuyor?

ANKARA NOTLARI
Maruf Buzcuğil
maruf.buzcuquil@nbe.com.tr

Geçen hafta TÜİK Başkanı Erhan Çetinkaya'nın enflasyonla ilgili değerlendirmeleri ve şirket kararlarının enflasyonun en önemli nedeni olduğunu savunan sözleri gündemi sarstı. TÜİK Başkanı'nın iddialı açıklamalarıyla ilgili ekonomi yönetiminin başındaki Mehmet Şimşek'ten hiç ses çıkmaması yadırgandı. Yıllar sonra bir TÜİK Başkanı ilk kez sohbet toplantısında gazetecilerin karşısına çıktı. Elbette bu toplantının EKONOMİ yazarı ve ekonom

gazetecilerinin kendi aralarında "sayıların efendisi" olarak andığı Alaattin Aktaş'ın ses getiren yazısıyla aynı güne denk gelmesi havayı değiştirdi. Alaattin Aktaş'ın "Devlet sırrı gibi saklanan fiyatların üstündeki perleyi aralamaya çalışıyoruz" diyerek TÜİK'in 2022'de açıklamayı kestigi madde fiyatlarını kendi yöntemiyle güncelleştirerek tablo halinde yayımlaması muhtemelen başkanın sunumunu değiştirmesine yol açtı. Bu konu geçen hafta uzun uzun tartışıldı ve başkanın TÜFE madde fiyatlarının neden açıklanmadığı savunması hiç kimseyi tatmin etmedi. Benim de katıldığım toplantıda Çetinkaya'nın sunumunda ve soruları yanıtlarken kapsamlı TÜİK verileri dururken hep başka kaynakları referans göstermesi dikkatimizi çekti.

TÜİK Başkanı özel sektörün tepkisini çekti

TÜİK Başkanı Erhan Çetinkaya'nın gazetecilere yaptığı sunumda "enflasyondan bağımsız artan şirket karları enflasyonu

TÜİK Başkanı'nın iddialı açıklamalarıyla ilgili ekonomi yönetiminin başındaki Mehmet Şimşek'ten hiç ses çıkmaması yadırgandı.

"yukarı çekiyor" ifadesine yer vermesi ve karları "fahiş" olarak nitelenmesine özel sektörün en tepesinden sert tepkiler geldi. Bizim edindiğimiz izlenime göre özel sektör konuya "Yüksek enflasyonun ciroları ve bilançoları şişirdiği ortamda özel sektörün tamamını fahiş kar eder göstermek bizi yanlış yollara sürükleyebilir." şeklinde yaklaşıyor. **TOBB** Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ve **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**'ın TÜİK Başkanı'na yaptıkları "Herkes önce kendi işini iyi yap-sın" tonundaki resmi verilerle ilgili eleştirisi de içeren uyarılarına bu noktadan bakmakta yarar var.

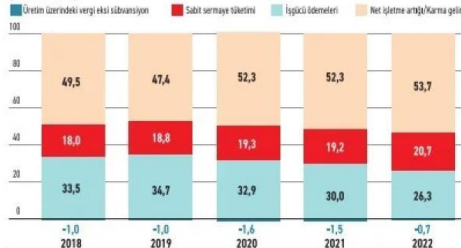
■ Şirket kârları enflasyonun tek sebebi mi?

Toplantıda anladık ki Alaattin Aktaş'ın cini şişeden çıkarıcı yazısı ve tablosu o gün yayımlanmamış olsa biz şirket kararlarının enflasyonu artırıcı etkisini daha fazla öne çıkarıcı bir sunumla karşılaşacaktık. Kulislerde "emeklilerin durumunu iyileştirmeye karar veren iktidar zengininden alıp fakire vereceğiz" demeye mi hazırlanıyor" sözlerini duymaya başladık bile. Erhan Çetinkaya hiç beklemediğimiz şekilde sunumunda "Türkiye'deki şirket karları enflasyonu yukarı taşıyan bir etkiye sahiptir, akademik olarak bu gösterilmiştir." dedi. Ayrıca "Avrupa'da da durum böyledir; şirket karlarının enflasyon üzerindeki etkisi 45%, işçilik maliyetlerinin ise 4,5% !!! Ayrıca Türkiye'de şirket kar

artışları fahiş, yurt dışında değil." Değerlendirmesini de yaptı. Başkana bu konudaki TÜİK verilerini ve akademik kaynağı sorduğumda saygın iktisatçı Prof. Dr. Ensar Yılmaz'ın çalışmalarını adres gösterdi. Pakistan'ın IMF anlaşmasından yola çıkarak benzer şekilde Türkiye'de uygulanan programı "IMF'siz program" olarak niteleyen Ensar Yılmaz hoca şirket karlarıyla ilgili çalışmasını henüz tamamlamamış, TÜİK daha sonra bana Başkent Üniversitesi öğretim görevlisi Dr. Berke Duvar'ın hakemli dergide yayımlanmış şirket karları ile ilgili çalışmasını itibarlı bulduklarını aktardı. Berke Duvar da Ankara'da ekonomi çevrelerinin tanıdığı bir iktisatçı.

■ TÜİK grafiği ücretlinin, emeklinin ezildiğini net gösteriyor

Gelir yöntemiyle gayrisafi katma değer ana bileşenleri (2018-2022)

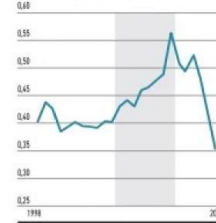

Ashında Başkan Çetinkaya'nın sözünü ettiği şirket kararlarının 2018-2022 yılları arasındaki seyrini TÜİK verilerini yansıtan aşağıdaki grafikte izlemek mümkün. (2023 yılı da

kapsayan yeni veriler 2 Eylül'de yayımlanacak.) TÜİK verilerine göre işgücü ödemelerinin GSYH'dan aldığı pay 2018'e göre 7,3, 2019'a göre ise 8,4 puan gerilemiş durumda.

■ Şirket kârları enflasyonu nasıl yükseltiyor?

Birim İşgücü Maliyetinin Birim Kâra Oranı

Kaynak: TÜİK verileri

Yükselen enflasyonun şirket karlarını nasıl etkilediği, birim işgücü maliyetinin birim kara oranının 2017'den sonra nasıl aşağılara indiği Berke Duvar'ın bilimsel çalışmasında irdeleniyor. TÜİK'in referans verdiği Dr. Berke Duvar'ın çalışmasında şu çarpıcı değerlendirmeye yer veriliyor: "Covid-19 pandemisi ve ardından gelen dönemde (2020-2022) Türkiye'de yurtiçi enflasyon ortalama yüzde 47 olmuştur. Bu enflasyona birim kâr artışından gelen katkı yaklaşık 33 puandır. Bir başka ifadeyle pandemi döneminde ortalama yurt içi enflasyonun yüzde 70'i birim kâr artışından gelmiştir. Yurtiçi enflasyonda rekor, yüzde 96 ile 2022 yılında kırılmıştır. 2022'de kırılan enflasyon rekorunun 67 puanı (yüzde 69'u), yine birim kâr artışındanadır." Tam da asgari ücret ve emekli zamlarının konuşulduğu ortamda birim işgücü maliyeti/birim kar oranındaki hızlı gerilemeye dikkatlice bakmakta yarar var.

Türkiye'nin Sanayi Üretiminde Durgunluk

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre, 2024 yılı Mayıs ayında sanayi üretimi yıllık bazda %0,1 oranında azaldı.

Bu durum, ülke ekonomisinde gözle görülür bir yavaşlamanın işareti olarak değerlendiriliyor. Sanayi üretimi, fabrikaların, madenlerin ve kamu kuruluşlarının fiziksel çıktısının sabit ağırlıklı ölçümünü temsil ediyor ve gayri safi milli hasıladan farklı olarak her ay yayınlanıyor, dolayısıyla ekonomik aktivitenin önemli bir göstergesi olarak kabul ediliyor.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi yıllık bazda %2,2 artış gösterirken, imalat sanayi sektörü endeksi %0,4 azaldı. Elektrik, gaz, buhar

ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü ise %0,9 oranında artış kaydetti. Bu veriler, enerji sektörünün üretiminde görece bir artış olduğunu, ancak imalat sanayinin performansının zayıfladığını gösteriyor. Aylık bazda değerlendirildiğinde ise, madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi %3,9 oranında azaldı. Buna karşın, imalat sanayi sektörü

%2,1 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü %1,0 oranında artış gösterdi. Bu durum, genel sanayi üretiminin bir önceki aya göre %1,7 oranında arttığını ortaya koyuyor. İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) yayımladığı Türkiye İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) raporuna göre, imalat sektöründe

talep koşullarındaki zorluklar nedeniyle yeni siparişlerde ve ihracatta yavaşlama devam ediyor. Mayıs ayında 48,4 olarak ölçülen PMI, bir önceki ayın altında kalarak sektördeki daralmanın sürdüğünü işaret etti. İSO raporuna göre, takip edilen 10 sektörden sadece üçü üretimini artırabildi. Özellikle makine ve metal ürünleri gibi bazı sektörler istihdamda artış

yaşarken, elektrikli ve elektronik ürünler sektöründe belirgin bir düşüş kaydedildi. Mayıs ayı verileri, Türkiye ekonomisinin karşı karşıya olduğu zorlukları ve sanayi sektöründeki durgunluğu gözler önüne seriyor. Yıllık bazda yaşanan %0,1'lik azalma, küresel ve yerel piyasalardaki belirsizliklerin etkisi olarak değerlendiriliyor. Özellikle imalat sanayindeki gerileme, ekonomik büyümenin önemli bir göstergesi olarak dikkat çekiyor. Uzmanlar, sanayi üretimindeki bu durgunluğun, ekonomik politikaların ve küresel piyasalardaki dalgalanmaların bir sonucu olduğunu belirtiyor. Bu bağlamda, ekonomik toparlanmanın hızlandırılması için daha etkili tedbirlerin alınması gerektiği vurgulanıyor.

Haber Merkezi